

Aquest treball de Josep Maria Figueres, datat l'agost de 1986, fa un anàlisi del paper realitzat per Televisió de Catalunya-TV3 durant els seus primers anys d'existència.

TV3, eina per a la transformació de Catalunya

"Exiliat a la pairal contrada, Rems i drestal ressonin, solitaris!"

J. V. Foix

De tots els canals autonòmics en funcionament a l'Estat, el català, com veurem, és el que disposa d'un major índex d'acceptació quantitativa, la qual cosa es tradueix en un constant creixement d'ingressos per publicitat que possibilita que la subvenció del poder polític vagi de baixa mentre els recursos propis generen l'autofinançament. Comencem, doncs, aquesta nota crítica amb un reconeixement a TV3: ha sabut captar l'audiència però no pas tota i no ha arribat, ni de bon tros al sostre. Fa dos anys vàrem publicar diverses notes elogioses per al nostre canal davant la mesquinesa de TVE i acabava el llarg article d'"El Món" intitulat *L'honor de TV3 i la vergonya de TVE* indicant que

després de dos anys valoraríem críticament els continguts del canal autonòmic en moments que tothom hi deia, amb més o menys encert, la seva. També, en un altre llarg article, a "Crònica", batejarem TV3 com la *Televisió dels Països Catalans* augurant diverses premisses que les circumstàncies vulges o no van imposant. Finalment, hem trencat aquest silenci, en el període 1984-87, en només dues ocasions i per motius puntuals, reclamant un programa de llibres ("Llibreria") i més atenció a la història de Catalunya ("Avui"). Sembla que les dues indicacions, per la mobilització general del sector intel·lectual catalanista, seran ateses i aquest hivern, llegim, hi haurà un programa dedicat als llibres i, m'indica el conseller Ferrer, una sèrie de dibuixos animats sobre història de Catalunya.

Una audiència en creixement

No disposem de les primeres xifres d'aquest ja històric onze de setembre de 1983 dedicat a la televisió autonòmica. L'expectació anà però d'acord amb el clímax que es creà: la necessitat d'una televisió pròpia és l'aspecte no ja polític-cultural sinó social que més articles, cartes al director, conferències i taules rodones, etc. generà durant la transició. El colofó del llibre *La televisió a la Catalunya autònoma* és prou eloquent per l'extensió d'adhesions. La segona emissió del 20 de novembre de 1983 és comentada, dos dies després, a l'"Avui" amb un titular a cinc columnes destacant-ne l'èxit assolit que es podia valorar només "per la gent que faltà al Camp Nou i per les trucades a TV3". El febrer

de 1984 l'Institut DYM publicà, en castellà, l'*Informe estudio Audiencia TV3* on sobre una mostra de 1.150 entrevistes en 47 punts s'arribava a la conclusió, allà on TV3 es veia bé, que en dies feiners TVE1 duplicava TV3 mentre que TVE2 era superada. Els diumenges TVE1 també guanyava amb empat entre TVE2 i TV3. El factor *Dallas* fou clau.

Aquest 1984 l'audiència de TV3 creix, de febrer a octubre, espectacularment, del 23 al 40% tot i que la programació és de 40 hores setmanals sobre les 80 de TVE1 i les 64 de TVE2. Pràcticament es duplica l'audiència superant lleugerament al segon canal estatal, 7 punts, mentre a Catalunya qui domina és el primer canal estatal tot i l'escurçament de distància, de 63 punts a 26. El 1987 la realitat és gairebé semblant. TVE1 arribava, sempre a Catalunya, al 74% de la població total que és gairebé el cent per cent de la televident atès que el 98% de la població té un receptor de televisió. La diferència és de 25 punts, el 1984, quatre anys abans era de 26. Estem en un estancament de posicions? O, dit d'una altra manera, no ha crescut a Catalunya TV3 malgrat l'increment d'horari d'emissió?

Sembla, en xifres de març del 1987, que TVE1 en el període de gener 1986 a gener 1987 es manté estable entre el 68-75%, l'agost amb un 57%; TVE2 entre el 16-19, l'agost un 14% i TV3 entre un 33-44, l'agost un 31%. El creixement petit que fa semblar un estancament va per l'extensió territorial d'audiència. Sembla que ja s'ha produït la consolidació d'audiències al Principat fins a l'arribada de les privades que reassignarà tot el mitjà televisiu. Segons les xifres de TV3 gairebé

dos milions de persones la veuen fora de Catalunya. Els 10 reemissors del País Valencià, amb Acció Cultural al davant, han estat cabdals per a aquesta fita. Els 12 de les illes arrodoneixen el panorama.

Pel que fa a l'audiència global de l'Estat, Euskal-Telebista fe al País Basc una audiència del 16,9; TVG un 18,8 a Galícia i TV3 un 44,0. El canal català és dels tres autonòmics, tot i que la basca disposa de dos canals, el qui ha reeixit en la lluita per l'audiència. Mitjançant l'Estudio Genral de Medios fet públic el juny de 1987 TV3 ha superat la cota del 50% en la zona catalana tot guanyant 303.000 espectadors diaris i ha passat del 46,9% que tenia el darrer trimestre de 1986 (2.186.000 espectadors) al 53,4 (2.489.000) el primer quadrimestre de 1987. Un increment del 6,58. És clar, aleshores que TV3 ha guanyat la batalla del segon canal estatal, a l'igual de TVG però no ET, mentre prepara l'assalt del primer canal i va creixent a poc a Catalunya i molt a la resta dels Països Catalans. Quan tots els reemissors, 23, estiguin en ple rendiment podrem valorar si es produeix un increment de l'audiència a les Illes i al País Valencià o bé s'ha estabilitzat en els inicials dos milions. Si observem el creixement de l'audiència, en valors absoluts, podrem potser comparar:

febrer	1985	1.896.000	6,8%
maig	1985	1.589.000	5,7%
oct.	1985	2.147.000	7,7%
febrer	1986	2.175.000	7,8%
maig	1986	1.757.000	6,3%
oct.	1986	2.203.000	7,9%
des.	1986	2.186.000	7,8%
maig	1987	2.489.000	8,8%

Els dos milions, doncs, de persones que veuen TV3 fora de Catalunya podran créixer, fent l'analogia fàcil, en cinc-cents mil més i a primers de 1988 serà possible que l'audiència total de TV3 sigui de cinc milions de persones sobre els deu milions potencials. Un bon pastís. Les dades de l'EGB que reproduïm respectivament d'"El País" i "Ipmark", auguren un èxit relatiu de TV3, que ha estat positiu però no l'ideal, ja que encara no ha arrelat plenament en la majoria de la població.

La llengua polèmica

Sembla que la polèmica acompanyi TV3, com a totes les televisions, però en el nostre cas amb factors afegits que en d'altres circumstàncies no es troben. Primer fou la difícil legalització ja que s'aprovà la llei però no el real decret que la desenvolupava. Per fi, aquest arribà el 28 de desembre de 1984 creant una greu contradicció. Mentre el canal basc funciona com a quart canal, és a dir, pagat i mantingut per l'autonomia basca, el canal català ho fa com a tercer o sigui pagat i mantingut per l'Estat. A l'hora de la veritat la lluita amb TVE féu que la CCRT hagués de crear i que el Parlament pagués les instal·lacions, la xarxa i el manteniment. La guerra gairebé històrica dels enllaços no es resolgué fins al desembre del 1986 arran la visita de la nova directora de l'ens als locals autonòmics i amb el recent pacte, maig 1987, perquè les estacions de la Generalitat puguin accedir a serveis de la Unió Europea de Radiodifusió com a pas previ a l'ingrés a la famosa UER tot i que es fa passar per RTVE aquesta

transmissió de so-imatge que pugui interessar o bé la UER o bé TV3.

Una qüestió lingüística cal estructurar-la en dos grans blocs: els problemes d'una llengua per a tota l'àrea catalana quan coexisteixen diverses concepcions del català que han d'usar els mitjans de comunicació recordant el segle XIX —teatre de Pitarra, setmanaris humorístics de López, Jocs Florals de Francesch Matheu...— i les tensions de les diverses parts de l'àrea de recepció que utilitza variants dialectals diverses. Finalment, un aspecte anecdòtic però d'un alt simbolisme, l'acceptació de publicitat en castellà fins i tot per part d'anunciant, com la Creu Roja, gens susceptibles de voler boicotejar TV3.

El 1983 destacats dirigents socialistes digueren que TV3 hauria d'emetre programes en castellà. En aquells moments la presència catalana dins de TV2 era, pel que fa a la llengua, ben feble. Francesc Vallverdú respongué amb un article a l'"Avui" del 22 de març, on invocant la legislació vigent, demostrava que TV3 havia de ser en català i afegia que els arguments d'Obiols i altres havien de ser considerats amb efecte boomerang ja que els castellano-parlants de Catalunya havien d'aprendre el català i no a l'inrevés mitjançant el canvi lingüístic de la televisió nacional de Catalunya. Afegia que l'ideal seria una situació com la del Quebec on de cinc canals quatre eren en francès i un en anglès. Superada la fase de la llengua que havia d'utilitzar TV3 amb un indubtable reforçament per les posicions diguem-ne castellanistes, com s'ha vist i es veu en entrevistes i declaracions

on no apareixen en subttol el que es diu en llengua no catalana per a desesperació dels nord-catalans que no entenen el castellà, s'entra en un nou tombant ja més perillós que és el model de llengua que cal usar majoritàriament.

El breu episodi dels mots malsonants fou tancat ràpidament amb el manifest dels correctors (3-IV-1984, "Avui") que exposaren les raonades fonamentacions per un català que acceptés qualche que altre parauleta. Segurament només la Lliga del Bon Mot es deuria sentir ofesa ja que ni blasfèmies, renecs, etc. aparegueren a TV3, només algun verb o substantiu i, vaja, el que es diu a "Dallas".

Més greu fou, i és, la lluita per quina variant ha de dominar a TV3. Fora del casc barceloní es rebutja el "xava" que és qualificat per Josep Ibáñez, en un altre llarg article a l'"Avui" (10-III-1985), com un idioma "descafeïnat" que en gens ajuda a la normalització en imposar formes localistes, a més plenes de barbarismes, que són rebutjades, pels qui voldrien un català estàndard; afegim-hi els greus defectes professionals per part de l'equip de locució, sobretot en doblatges, amb iotització cacofònies i, en definitiva, flac servei: *dels avis, dels savis, ioc, lloc*, etc. Segurament amb un xic de rigor professional TV3 no seria, en aquest aspecte, la riota del món cultural català ni s'escaparia d'allò que fou l'essència per al naixement de TV3: ser una eina de formació lingüística. Ibáñez elaborà un text ponderat on critica com es deixa la porta oberta al *català adulterat que ens han deixat en quaranta anys de genocidi* en l'aspecte de locució, però opinava que un dels requisits bàsics de qui emprava la veu era dominar la llengua. Si la CCRT utilitzés el

sistema de la BBC en mig any estaria solventada la qüestió de les incorreccions ja que els càstigs econòmics, pèrdua de primes, etc. són els més sensibles en el món actual. També es produiria una reestructuració dels qui només hi són en funció del seu domini tècnic o estètic, és clar, que parlem exclusivament dels qui ofereixen la veu en antena. Vallverdú, com a assessor lingüístic de la direcció de TV3 contestà a Ibáñez tot reconeixent els errors per *millorar la qualitat de la llengua*. Si tan sols s'arribés a uns mínims!

Sobre el domini del dialecte barceloní Daniel Romaní en un llarg article a "Serra d'Or" (març 1986) resumeix la qüestió tot exposant enraonadament que si bé, per raons òbvies, ha de dominar, no ha de menysprear les altres variants catalanes tot maldant per aquest estàndard que sembla que es vol fer mimètic del joc-floralesc encarcerat que ningú no entén. Precisament, afirma Romaní, el gran mèrit de la televisió és la capacitat de mimetisme del públic i si guanya *barco* potser caldrà incorporar el diccionari de barbarismes dins el *Diccionari General* de Fabra i si guanya *vaixell* retornarem els noms a les coses com correspon. Passar de **colpisme** a *golpsime* és una renúncia que ens recorda l'estigma de la llengua dels esclaus a més d'una aberració científica.

Davant el català *light* i el català *heavy*, hi ha la tercera via, la del seny, la del sentit comú, i la més enraonada des d'una perspectiva que conjumini la popularitat i el rigor: una televisió-escola pràctica de llengua sense falses concessions als barbarismes, la pronunciació, etc. però amb

liberalitat en l'ús dels sinònims amb la qual cosa els infants que pugen en català ja no hauran de dir a la professora de català: podem dir i escriure *barco* ja que la televisió ho fa? Després ve *atún* per *tonyina* i...

L'Ajuntament de Barcelona i l'Institut d'Estudis Catalans, TV3, la CCRT, haurien de prendre una postura per establir una felicitat coexistència entre la incorrecció i l'ortodòxia tot fent que la popularitat fos una fita possible i alhora que el llenguatge fes escola. També la integració de les diverses variants, catalanes, de fora del Principat, farà que TV3 sigui considerada com a pròpia i per tant menys rebutjable al moment de la competència. Seria cínic que volguessin només l'audiència per a la publicitat i deixéssim els nostres germans de la Illes i el País Valencià sense l'opció a l'ús de la veu que els hi és pròpia i tan catalana és com el nostre accent, sigui barceloní o de l'Empordà.

Un contingut ple d'amenitat

TV3 ha triat des dels primer moment uns continguts populistes per atraure audiència passat el xoc inicial de la sorpresa. Les telesèries, brasileres, nord-americanes, angleses, al costat dels concursos i programes de varietats han confirmat l'èxit, en aquest sentit, de la programació. Els programes de més audiència tenen nom de persnoa Puyal, Àngel Casas, La Trinca... els films han arrodonit el panorama i avui el canal autonòmic pot anar pel món amb la cara ben alta pel que fa a índex de popularitat, acceptació/adhesió... però encara no és un canal ple o total. Tot i comptar amb una infraestructura material

impressionant, un pressupost digne, no ha elaborat una política de programació digna d'aquest nom. Potser ja ha arribat el moment d'introduir al costat dels dos elements anteriors —sèries alienes i producció pròpia populista— un element de caire cultural al costat dels programes culturals d'importació o dels escassos, però excel·lents de producció pròpia —Trossos, Arsenal... El teatre, els debats, els llibres són alguns dels punts precisats de reflexió per part de l'equip directiu de TV3.

També hi ha greus mancances ideològiques, des d'una perspectiva de televisió pública al servei de Catalunya i la seva cultura, que ens permeten dubtar de l'eficàcia d'aquesta eina, potser la més gran que tenim, com a element de transformació d'una mentalitat intoxicada per mig segle de mentides i falsificacions.

L'etapa dels concursos ja ha passat i si bé cal mantenir-la no ha de ser primordial. L'etapa informativa també va per bon camí tot i ser susceptible d'increment —“Tele-notícies”, “Trenta minuts”—. Cal ara treballar un nou front, el sòcio-cultural, ser l'eina que tota televisió és, informar, entretenir i formar. Convé, ara, si volem una televisió no escapçada, formar.

TV3 ha volgut rebutjar l'encasellament en un clos folklòric, en un àmbit elitista d'alta cultura. Ha sortit amb èxit de l'empresa i han calgut manifestacions de milers de persones davant els estudis per fer un programa tan obvi, a tots els mitjans catalans hi és, com el dedicat a la nostra dansa nacional, a la sardana. S'ha pogut fer per l'increment de la franja horària i per haver ja demostrat que amb un programa dedicat al món

sardanístic no trontollava cap estructura mental dels alts càrrecs de la casa. Ara, amb tres anys al darrera, ja es pot començar a fer una autèntica programació amb elements de cultura, o de divulgació de cultura. Seria l'equivalent en el món mèdic del “Curar-se en salut”. La professió potser no el segueix però la temàtica atrau i per tant, fet formalment amb qualitat, el producte cultural estricte ja es pot oferir: un debat setmanal de qüestions d'actualitat del país, una digna commemoració de les diades catalanes per excel·lència, un programa llibresc, obres de teatre amb més profusió, còmics de producció pròpia, el coneixement de la història, la literatura i la geografia de Catalunya... Els mitjans, humans i materials, hi són. Només cal la voluntat.

Utilitzant aquests criteris TV3 no seria només la caixa de ressonància de la cultura catalana sinó un element dinamitzador d'aquesta. És allò de la manifestació que es prolunga en haver-hi càmeres que la filmen. La cançó catalana faria aquest salt que tant li convé, el teatre seria descobert a casa nostra qua, per més paradoxa, el teatre que triomfa és el català, el cinema tindria noves fonts de producció, la cultura seria, en definitiva, enlairada a un nivell de normalitat.

És sabut que com més forta és la penetració d'un mitjà menys concessions ha de fer a grups minoritaris i més ha d'acontentar un ample espectre social. Però si Catalunya és l'únic país del món on s'han fet manifestacions per reivindicar una televisió nacional (“Papers”, 21, p. 111) no pot ser que sigui una emissora totalment colonitzada sense aportar res de

nou. I la creativitat catalana és gran, però els ulls seleccionadors han de tenir present la mentalitat nacionalista. Quan el director de TV3 afirma a les II Reflexions que dels centenars de projectes que rebien només unes poques dotzenes eren aprofitables, caldria saber quins eren els criteris seleccionadors. No tindria èxit un programa setmanal sobre la fauna o la flora catalana? Ho avala l'èxit arreu d'Europa dels programes similars. Qui pugui connectar alhora les cadenes de França i les d'Espanya sabrà com, sigui l'hora que sigui, trobarà esports, música o concursos, sèries o dibuixos i un programa d'animals. Per tant, no és fugir de la línia de popularitat crear aquesta sèrie que és en el to de voler una màxima audiència, és, també, cultura plena i alhora pot ser exportable a d'altres televisions. Per què no s'fa? I el mateix podríem dir d'una sèrie històrica o geogràfica o teatral o...

Malgrat l'ús de potents ordinadors no hi ha criteris de catalanitat plens. En programes com *Filiprim* es passen fragments de films i molts d'ells són en castellà, hom al·legarà que no estan doblats en català, però quan la pel·lícula s'ha fet ja en català a TV3 —*Pa, amor i fantasia...*— què caldrà dir per justificar-se? Per què no s'ha fet, per exemple, mai castells en directe i ha hagut de ser TVE la pionera —5-VIII-87— mentre el vallenc de torn deia al locutor que els castellers podien estar un xic nerviosos, era un quatre de vuit, perquè era la primera vegada que es feia en directe.

La colonització és mental. Al "*Tele-notícies*" surt la Lola Flores i a "*No passa res*" la Rocío Jurado. El mateix dia. Raimon surt un cop cada tres anys i en conjunt no s'ha

aixecat la formació del nostre pobre de tres anys ençà només per la televisió, malgrat uns bons programes culturals com *Pica el micro...*, *Joc de Ciència*, *Identitats*, *Galeria Oberta*, *Digui-Digui*, *Aula Visual...* Però de fer conèixer, amb llenguatge viu i actual, la realitat nacional de Catalunya, dels Països Catalans, poca cosa. Es parteix de la derrota. En un dels primers textos sortits de TV3 (*Projecte de tercer canal de TV 1983*) s'afirma textualment. "*El que és impossible és catalanitzar les joves generacions oferint-los un contingut d'allò més tradicional que pugui tenir la nostra cultura. Ausias Marc, Ramon Muntaner, Bernat Desclot poden ésser fins últims de culturització, no mitjans operatius per a la nostra catalanització.*" Des d'una factura literal el discurs és correcte, des d'un planteig nacionalista suscita seriosos dubtes sobre el model que es pretén. TVE no té tants escrúpols i ens endossa una sèrie literària de bandits, uns còmics del Quixot, teatre costumista a dojo, uns films de tot allò més clàssic de la seva cultura castellana. Per quina raó els catalans hem de sortir de sota zero si tenim els mitjans per fer-ho?

Elaborar una programació on s'alterni la gastronomia catalana i les millors novel·les adaptades al mitjà, els còmics dels mites i herois de la vida real, etc. és fer nacionalisme i fer alhora una televisió popular. No fer-ho és ajudar la generació d'acatalans que és en camí. Els dirigents de TV3 han sabut guanyar un repte, el de la consolidació i la popularitat, i tenen desig de millorar segons les declaracions fetes arran de les reflexions que va organitzar el Departament de Cultura.

És en aquest objectiu que

coincidim i que cal un nou replanteig en profunditat, una vocació de servei cultural a la societat catalana sense defugir naturalment (per raons òbvies d'audiència, publicitat i tipologia del mitjà) l'entreteniment superficial, la frivolitat institucionalitzada, la capacitat informativa per essència que és la televisió. En aquesta línia apuntem, doncs, un esquemàtic pla de treball que al nostre parer hauria de ser considerat la culminació de tots els qui els anys quaranta, els anys cinquanta, els anys seixanta, els anys setanta volien —volem encara els vuitanta— una Catalunya on la naturalitat sigui no només l'expressió —la llengua— sinó el contingut genuïnament català sense que ens hagin d'acusar de barretinaires, victimistes o antropològics, hem estudiat en universitats modernes, hem viatjat, veiem les televisions forànies i no volem que TV3 sigui Alguer-Corrallo o qualsevol canal d'una comunitat reduïda. L'àrea catalana abraça deu milions d'habitants que donen força com si fos qualsevol Estat europeu.

És incompreensible, doncs, que el canal català no actui i amb la seva atonia ofereixi, per omissió, arguments als qui ens acusen de nacionalistes fent el mot sinònim de cavernícola o troglodita, si per aquests mots entenem allò d'identificació i estima a la terra, de pertinença a una espai geogràfic ens podem sentir orgullosos però quan el mot s'empra per ajudar a "evolucionar" la mentalitat d'una infància o d'una joventut que no té l'oportunitat d'estimar/conèixer allò que li pertany és senzillament la carta de la instrumentalització teòrica d'ns conceptes per portar l'aigua al

molí sectorial.

Certament el món occidental va prenent unes pautes de comportament similar en un procés imparabile del qual en són causa i efecte els mitjans de comunicació i molt especialment el cinema i la televisió. TV3 ha pres ja una postura definitiva sobre quina és la llengua que ha d'usar? Estar en plantejament constant sense definir el model de llengua —barceloní o estàndard neutre, xava més barbarismes, indiscriminats...— comportarà indefinicions greus en les aplicacions quotidianes que a la pràctica no podrà resoldre. Així mateix sobre els continguts no definir-se, almenys amb uns percentatges en el que fa referència a la programació pròpia i a la divisió entre varietats i cultura, farà que la dependència sigui més gran tot contradint polítiques comunicatives tan serioses com les propugnades a l'Informe MacBride o en les nombroses aportacions de Josep Gifreu el qual en els seus llibres i articles des del primer moment va estar amatent al tema: *Continguts catalans?* ("El Món", 9-III-1984).

Estem passant d'un extrem a l'altre. Com molt bé va remarcar Josep Faulí, en els ingredients de l'èxit de TV3, hi figura la imaginació i la creativitat, els fixatges i els mitjans, però també la fugida de l'anomenada televisió antropològica i de la marginalitat que comportaria ser un instrument testimonial, gairebé de combat residual. Però si l'anàlisi de Faulí és correcta no ho és mantenir-se en l'extrem oposat, a mesura que la franja horària creix hi ha més possibilitats d'incloure programació pròpia i elements culturals que també són distracció —teatre, còmic...— ja que no han

d'espantar. Difícilment aquesta política sortirà del Consell d'Administració, en tres anys poca cosa s'ha aprofitat, millor dit res, per les escoles. Quan no es fan catàlegs per vendre en vídeo allò que pot ser útil als centres d'ensenyament o bé a entitats o particulars. Així ho fa TVE amb un catàleg que recull el bo i millor que fe tot posant-ho a la venda. També podria ajudar-se al món del vídeo, absolutament castellanitzat, distribuïnt, ja doblats, els films en exclusiva. La direcció de TV3, quan els hi vam suggerir, ni tan sols hi havia pensat i va respondre que seria interessant afegir la clàusula en els contractes de compra. Fa dos anys d'aquesta suggerència i els vídeo-clubs encara no tenen films en català.

Tampoc difícilment sortirà del Parlament. Segons llegim en el "Diari de Sessions" (5-II-1987) les preguntes que es formularen al director general de la CCRT per part de la Comissió de Control Parlamentari foren sobre: una empresa que utilitzava publicitàriament l'anagrama de TV3, els subtítols de la pel·lícula *Les nou vides del gat Fritz*, la participació d'Àngel Casas en un anunci, l'accés dels grups polítics i socials significatius a la programació, una entrevista a Culler, sobre la pausa publicitària en els "Telenotícies", despeses i pressupostos, la recepció de TV3 al Baix Llobregat, Montcada, País Valencià, Illes i Catalunya Nord, el pluralisme religiós, la promoció i coproducció del cinema... Cal pensar que o bé no es considera important o bé s'està absolutament d'acord amb la programació.

TV3 i la cultura catalana

Les crítiques de Joan Triadú,

Baltasar Porcel, Manuel Parés, etc. tot reivindicant una major potenciació cultural a TV3 amb la inclusió d'una escala catalana de valors o d'un enlairament tenen el seu contrapunt en la voluntat de receptors que poden expressar lliurement la seva veu en la premsa comarcal. En dues publicacions de Martorell ("L'Informador") i Igualada ("Vida...") respectivament es demana *Catalanitzar els mitjans de comunicació* (3-IV-87) tot insistint en aspectes als quals ja hem fet referència en pàgines anteriors.

CiU fe les mans lliures amb la majoria parlamentària per actuar. En el programa polític de 1984 —*Fem i farem!*— que fou aprovat pels ciutadans catalans en el capítol XIII dedicat a la televisió s'indica *Desenvolupament dels programes d'interès escolar des de les emissores de ràdio i TV3, Estímul a la programació de ràdio i televisió dedicada a la formació permanent d'adults, Intercanvi de programes amb la ràdio i la televisió d'altres països* i part d'aquest programa s'està acomplint amb la col·laboració de la CIRIT, les Universitats i el Departament d'Ensenyament que preparen per a l'octubre del 1987 programes de biologia, matemàtiques, informàtica i tecnologies punta amb els cursos de l'Open University — *Universitat Oberta* — però cal remarcar l'absència del vessant humanístic i el predomini absolut de la cultura científica o tecnològica. Només un programa d'història, els dilluns, i els altres dies física, química i geologia, però la producció és anglesa...

Una televisió per als Països Catalans

La lentitat de la Generalitat

valenciada a posar en marxa el seu canal televisiu, la baixa demografia illenca i el fet d'haver arrancat el 26-XII-1983 amb la Llei del Tercer Canal ha fet que TV3 sumant-hi l'atractiu del contingut, com per exemple el futbol, tingui una implantació en les altres terres de parla catalana que veus crítiques com les d'Amadeu Fabregat qüestionen des de la perspectiva política mentre d'altres, com l'Obra Cultural Balear, el setmanari "El Temps", etc. voldrien que fos en consonància amb la realitat d'unió cultural, més presència de continguts i accents, i no només, com podria semblar, una recerca de facturació publicitària amb l'increment d'audiència.

Tret de València és gairebé segur que Andorra, les Illes, la Franja de Ponent, Catalunya Nord no tindran, a curt termini un canal propi. L'Alguer ja té estacions i aviat el País Valencià i molt presumiblement Andorra comptaran amb emissores pròpies. A hores d'ara, com deia Carles Sentís, no es poden posar murs al camp i sigui pels factors econòmics publicitaris, sigui per la lògica expansió de l'empresa o per raons instrumentals i tècniques o ideològiques i culturals, TV3 anirà ampliant la penetració geogràfica del seu mercat natural fins a arribar als límits. Legalment hi tindrà tot el dret. Algú ha pensat a controlar els transistors per tal que només agafin emissores d'una zona determinada? Estem en una societat de lliure mercat i serà la competitivitat i l'atracció de la programació la que marcarà la llibertat d'elecció per part de l'audiència.

Els països germans o, com es vulgui dir, les zones receptores, poden distanciar-se ja que el factor

lingüístic es demostra, fins i tot a Catalunya, que no és suficient ja que el públic espectador tria programes i no llengua.

TV3 ha de modificar un xic la seva política de programació o sinó els dos milions d'audiència fora del Principat es volatilitzaran com un gelat al desert. Tenen raó els valencians i illencs quan constaten la poca atenció que se'ls dóna. Tindran raó quan diguin que només se'ls vol per incrementar la publicitat? Si no és així per què no es té una major sensibilitat i s'actua conseqüentment? Quan els canals autonòmics estiguin en marxa, quan les privades desconnectin, tipus SER amb la ràdio, la informació, ergo l'audiència, baixarà notablement i TV3 farà una reculada en perdre publicitat.

La solució és senzilla, mesures visuals fàcils com el mapa del temps com fan els diaris catalans de Barcelona, de tots els Països Catalans, i mesures de redacció més profundes, com establir unes delegacions, petites però operatives. Incorporació d'accents diferents al barceloní. Establir alguna coproducció institucional, sigui *Tirant lo Blanc* en sèrie o la vida de Lluïl per capítols o films de novel·les de Blasco o Villalonga. Ahora hom consolidaria la cohesió de l'audiència i per tant augmentaria la rendibilitat — financera, cultural — de la televisió pública catalana. Euskal-Telebista diu el temps de Navarra i, com deia la Trinca *No passa res*. TV3, a més, té una poderosa carta per jugar, la de la neutralitat de les arts, les ciències i l'esport que ens són comuns. Els grans noms, de Raimon a Alfaro, poden ser l'altra contribució i si la unitat lingüística existeix res més normal, en una segona etapa, que fer productes

intercanviables i convenis de col·laboració.

L'acte de presentació d'un llibre de Porcel a Mallorca, com abans d'ahir el conveni sobre Lluïa, ens obres una porta fàcil a la col·laboració puntal de caire cultural, i uns programes sobre la flora i la fauna als Països Catalans, personatges històrics comuns, rutes turístiques d'interès o sobre novetats literàries reblaria el doble clau: la cultura en profunditat i el territori d'abast televisiu en amplitud. I el futur del nacionalisme, com s'afirmava a les Jornades de Vic, té molt a veure amb l'ús que es fa de TV3.

A tall de cloenda

TV3 ha fet un impressionant treball i tot fa preveure que li espera una immensa labor en el camp dels mitjans de comunicació de masses en català. Això sol és prou important com per oferir tot el suport precís al que s'ha anomenat la més gran obra del govern de la Generalitat. Cal netejar-li la cara, del victimisme al qual es condemna, quan es reclama l'acompliment de la Llei de Tercers Canals, per exemple amb la col·laboració amb TVE que ara sembla, bandejat Calviño, que va per més bon camí, o es fa la història immediata en relació amb quatre grans aspectes de combat: la legalitat, la lluita per la necessària legalització tot i ser tercer canal i no quart, la qüestió dels enllaços de la xarxa pública de l'Estat que es negaven a Catalunya, l'entrada de l'EUR i finalment la qüestió financera que abordarem tot seguit.

Hom dedueix, com feien els alts càrrecs Granados, Canals i Ferrús en un debat radiofònic (Ràdio Barcelona, 14-V-1985) que es

pretenia eliminar la informació, estatal amb els enllaços, internacionals amb la UER i que TV3 fos un apèndix de TVE, un canal folklòric i antropològic. La voluntat col·lectiva, encapçalada pel Parlament i la decidida actitud de CiU ha fet que, amb el professionalisme de TV3, els informatius fossin de categoria, fossin competitius. Així ha estat més fàcil la victòria. TV3 és una televisió jove i feta per joves, nova i sense defectes o vicis d'origen, la qual cosa genera il·lusió i moral. TVE és vella, carregada de traves i amb mentalitat, en general, de funcionaris i per tant de rutina. Fixem-nos només en un detall, el 1985 el cost per hora de TV3 era de gairebé tres milions de pessetes mentre a TVE era de set, la programació, per tant, és resultat de la inversió pressupostària que es veia, només en aquest aspecte, com era millorar al canal català que a l'espanyol. Diguem també que TV3 tenia el 1985 moltes menys hores de programació que TVE.

Entrem, per acabar, en la qüestió financera. Fixem-nos en les dades:

	pressupost	publicitat	subvenció
1984	5.300	1.485	3.600
1985	7.200	3.300	2.800

Aquestes xifres, procedents de l'anterior debat radiofònic, no són totalment exactes, hi havia previsions, etc. malgrat tot, indiquen la tendència de generar recursos propis. Aquests dos anys són de gran inversió en maquinària, instal·lacions, personal tècnic, etc. Hi ha, per tant, la voluntat de fer una televisió moderna, competitiva autofinançada, rebaixant els costos i fent disminuir la subvenció parlamentària catalana. És important també, no obstant

això, d'entendre com
l'Administració de l'Estat rebutja
de participar en aquest
finançament. Es creu que si es vol
una televisió pròpia cal pagar-se-la
mentre no es fan escarafalls a
rebre però diners catalans.

Aleshores es qüestió de fixar-se
en aquests detalls perquè si bé és
bo exigir continguts catalans a TV3
i una major i millor producció
pròpia, tot plegat, com tantes
altres coses, té el seu contrapunt
econòmic i és aquest el fil que
potser cal tibar per assolir bons
resultats.

Josep M. Figueres

Valls, agost 1987
Llicenciat en Història (UAB)
Societat Catalana de Comunicació
(IEC)
Club Arnau de Vilanova